

**Выбары дэпутатаў
Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу
Рэспублікі Беларусь сёмага склікання**

Аналітычная тыднёвая справаздача па выніках назірання: 12–17 жніўня

Назіранне за выбарамі ў Палату прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь ажыццяўляецца РПГА «Беларускі Хельсінкскі камітэт» і ПЦ «Вясна» ў межах кампаніі «Праваабаронцы за свабодныя выбары».

ВЫСНОВЫ

- выбарчая кампанія праходзіць у спакойнай абстаноўцы, падрыхтоўка да выбараў не асвятляецца шырока ў СМІ. Пры гэтым звяртае на сябе ўвагу дзейнасць старшыні Цэнтральнай камісіі Лідзіі Ярмошынай, якая ў справаздачным перыядзе досыць актыўна выступала ў СМІ;
- у цэлым выконваюцца патрабаванні Пастановы ЦВК № 27: на інтэрнэт-старонках выканкамаў стаяць банеры «Выбары 2019», інфармацыя размяшчаецца ў поўнай адпаведнасці з патрабаваннямі ЦВК. Аднак варта адзначыць адсутнасць банераў на беларускамоўных версіях некаторых райвыканкамаў Гродзенскай вобласці;
- патэнцыйныя кандыдаты ў дэпутаты і палітычныя партыі не праяўляюць значнай перадвыбарчай актыўнасці. Разам з тым, у дзеяннях асобных актывістаў у рэгіёнах ёсць прыкметы схаванай перадвыбарчай агітацыі.

АРГАНІЗАЦЫЯ ВЫБАРЧАГА ПРАЦЭСУ

За справаздачны перыяд на ўсіх сайтах мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў з'явіліся рубрыкі «Выбары 2019» у адпаведнасці з пастановай ЦВК ад 6 жніўня 2019 г. № 27¹. Варта адзначыць, што на ўсіх інтэрнэт-сайтах

---

¹Пастанова ад 6 жніўня 2019 г. №27 «Аб інфармаванні грамадзян аб рабоце па падрыхтоўцы і правядзенні выбараў у Палату прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь сёмага склікання».

мясцовых выканкамаў выконваюцца патрабаванні гэтай пастановы, якія тычацца размяшчэння банера «Выбары 2019», а таксама пераліку інфармацыі, якая падлягае размяшчэнню. Пры гэтым беларускамоўныя версіі інтэрнэт-старонак некаторых выканкамаў не ўтрымліваюць банер «Выбары 2019». Адпаведнай рубрыкі няма на беларускамоўных версіях сайтаў Ваўкавыскага, Воранаўскага, Дзятлаўскага, Зэльвенскага выканкамаў і інш.

АСВЯТЛЕННЕ ВЫБАРАЎ У СМІ

У дзяржаўных СМІ працягваецца асвятленне выбарчай кампаніі: публікуецца інфармацыя пра асноўныя падзеі і выбарчыя акругі, пра вылучэнне прадстаўнікоў у АВК і інш. Некаторыя дзяржаўныя газеты, якія вядуць адпаведную рубрыку мясцовага выканкама, на сваіх інтэрнэт-старонках таксама паставілі банеры «Выбары 2019».

На працягу тыдня старшыня Цэнтральнай выбарчай камісіі двойчы выступіла па пытаннях, звязаных з характарам бягучых выбараў.

12 жніўня Л. Ярмошына выказалася наконт крытыкі працэдуры датэрміновага галасавання. Паводле яе ацэнкі, працэдура датэрміновага галасавання ў Беларусі зручная для выбаршчыкаў і дае магчымасць прыцягнуць іх максімальную колькасць, таму ЦВК не збіраецца адмаўляцца ад яе.

Эксперты кампаніі «Праваабаронцы за свабодныя выбары» адзначаюць², што ўдасканаленне працэдуры датэрміновага галасавання ў беларускім выбарчым заканадаўстве і на практыцы з'яўляецца адной з важных умоў дэмакратызацыі выбараў. Так, Арт. 53 ВК прадугледжвае, што ў датэрміновым галасаванні прымаюць удзел тыя грамадзяне Беларусі, якія ў асноўны дзень галасавання не могуць знаходзіцца па месцы свайго жыхарства, а значыць, не могуць прыйсці на ўчастак, дзе яны ўнесены ў спіс для галасавання. Пры гэтым афіцыйнага пацверджання прычын не патрабуецца. На практыцы гэтае палажэнне ВК не выконваецца і прыводзіць да таго, што падчас выбарчай кампаніі ў Беларусі існуе фактычна шэсць асноўных дзён галасавання. За гэты час улады на месцах ужываюць адміністрацыйны рэсурс, масава прымушаюць выбаршчыкаў з'явіцца на выбарчыя ўчасткі і прагаласаваць датэрмінова. Падобныя маніпуляцыі даюць магчымасці для прыпіскі колькасці галасоў выбаршчыкаў. Падобныя факты неаднаразова фіксавалася назіральнікамі на мінулых выбарах, што і абумоўлівае значны недавер да існуючай працэдуры датэрміновага галасавання. Менавіта таму беларускія і міжнародныя назіральнікі ад АБСЕ найперш патрабуюць урэгулявання гэтай працэдуры.

---

² Гл.: <https://elections2019.spring96.org/be/news/93688>.

На прэс-канферэнцыі 14 жніўня³ Л. Ярмошына ахарактарызавала грамадска-палітычныя ўмовы бягучай выбарчай кампаніі як спрыяльныя і стабільныя, адзначыўшы, што спецыфіку выбараў у Беларусі складае іх «сацыяльны характар». Паводле Л. Ярмошынай, кандыдаты сённа маюць вялікія магчымасці для бясплатнай перадвыбарчай агітацыі (выступы ў дзяржаўных СМІ, удзел у тэледабатах і інш.). Старшыня Цэнтральнай выбарчай камісіі анансавала большае, чым падчас ранейшых выбарчых кампаній, выкарыстанне інфармацыйных тэхналогій і развіццё інклюзіўнага падыходу.

У прыватнасці, Пастанова ЦВК №29⁴ уносіць шэраг пазітыўных зменаў, якія павінны дапамагчы людзям з інваліднасцю рэалізаваць сваё выбарчае права.

Паводле ацэнкі дырэктара Офіса па правах людзей з інваліднасцю Сяргея Драздоўскага⁵, увядзенне «дадатковых умоваў» для людзей з інваліднасцю на выбарчых участках з'яўляецца пазітыўнай практыкай дзяржавы. Аднак гэта практыка накіравана толькі на павышэнне фізічнай даступнасці людзей з інваліднасцю і не распаўсюджваецца на такія важныя элементы выбарчага працэсу як рэалізацыя свайго права быць абраным ці прымаць удзел у працы выбарчай камісіі. Сяргей Драздоўскі звяртае ўвагу на тое, што паводле Канвенцыі аб правах людзей з інваліднасцю, якую падпісала Беларусь, людзі з інваліднасцю павінны прымаць удзел у прыняцці рашэнняў.

СХАВАНАЯ ПЕРАДВЫБАРЧАЯ АГІТАЦЫЯ

Патэнцыйныя кандыдаты ў дэпутаты і палітычныя партыі пакуль не працягваюць вялікай актыўнасці. Пры гэтым у некаторых рэгіёнах у дзеяннях актывістаў можна адзначыць прыкметы схаванай перадвыбарчай агітацыі. Так, 13 жніўня на YouTube быў размешчаны ролік грамадзянскага праекта «Варта», у якім агучана перадвыбарчая праграма трох патэнцыйных кандыдатаў⁶. Па сведках назіральнікаў, адзін з герояў роліка збіраецца вылучацца па адной з акругаў у Гомелі.

Таксама актыўна працуе БСДП (Грамада) у Брэсце, якая распачала кампанію па пошуку прыхільнікаў і членаў каманд на выбары дэпутатаў Палаты

---

³ Гл. БелТА: <https://www.belta.by/politics/view/izbiratel'naja-kampanija-v-belarusi-prohodit-v-politicheski-stabilnyh-uslovijah-ermoshina-358330-2019/>.

⁴ Пастанова ад 6 жніўня 2019 г. №29 "Аб стварэнні дадатковых умоў для ўдзелу ў выбарах грамадзян з абмежаванымі фізічнымі магчымасцямі пры правядзенні выбараў дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь сёмага склікання".

⁵ Гл.: <http://spring96.org/ru/news/93694>.

⁶ Гл.: https://www.youtube.com/watch?v=b_cwsL4rSM0

прадстаўнікоў. Актывісты зрабілі шэраг відэаролікаў, якія былі размешчаны ў сацыяльных сетках пад лозунгам «Кампанія ЗА!»⁷.

12, 13 і 15 жніўня на YouTube-канале партыі Народная Грамада з'явіліся ролікі⁸, ў якіх патэнцыйны кандыдат Валянцін Троцкі дзеліцца сваімі развагамі на грамадска значныя тэмы (будаўніцтва Астравецкай АЭС ды інш.).

---

⁷ Гл.: <https://www.facebook.com/ihar.maslouski.9/videos/2683776788301908/?t=7>;
<https://www.facebook.com/ihar.maslouski.9/videos/2683776788301908/?t=4>;
<https://www.facebook.com/belsocdemparty/videos/2165060280459850/?t=55>

⁸ Гл.: https://www.youtube.com/watch?v=cFcJJ3W_S-s.